

LJETOPIS ENVERA ČOLAKOVIĆA

1913. Rođen je 27. svibnja u Budimpešti, pod krsnim imenom Eduard Ladislaus von Medniansky. Otac Vejsil-beg Čolaković (Sarajevo, 1878–Sarajevo, 1944) i majka Ilona, rođ. Medniansky (Budimpešta, 1883–Sarajevo, 1944). Vejsil-beg, sin bogata Osman-bega, ostavši siročić kao jednogodišnjeg djeteta, svoje je djetinjstvo i mladost proveo u Lokvama. Stekavši punoljetnost, naslijedio je očevinu i preselio se u Sarajevo i dugi niz godina djelovao kao industrijalac i vlasnik velike ciglane. Majka Ilona, potomak stare mađarske plemićke obitelji (podrijetlom iz Poljske), studirala je u Budimpešti filozofiju i na Sorbonnei orijentalistiku te branila disertaciju o položaju žena u islamskom društvu. Imala je presudan utjecaj na intelektualni i kulturni razvoj svojega sina Envera. Najranije djetinjstvo, protkano selidbama i putovanjima, Enver je proveo u središtu Budimpešte u blizini Elizabetina mosta.
1921. Nakon Prvoga svjetskog rata obitelj se seli u Sarajevo, gdje majka Ilona prihvaća islam i preuzima ime Fatima-Zehra.
- 1927–1932. Obitelj se zbog očevih poslova seli u Beograd, gdje Enver pohađa 2. mušku gimnaziju. Studira matematiku i fiziku.
1928. Piše mladenačku poemu *Samrt umjetnika*.
1932. Studij matematike nastavlja u Budimpešti kao izvanredni student. Piše najprije uglavnom liriku na mađarskom, hrvatskom i katkada na njemačkom jeziku, a hrvatski uči prevodeći svoje pjesme na taj jezik, kao i Petőfi, Adya, Goethea i druge omiljene pjesnike. Čolakovićeva mladenačka lirika na mađarskom jeziku nije sačuvana.
1936. Ponudio je Milanu Bogdanoviću za tisak svoju prvu zbirku pjesama.
1937. Vraća se svojoj obitelji u Sarajevo i počinje djelovati kao pisac na hrvatskom jeziku, objavljujući eseje o mađarskim,

austrijskim i njemačkim književnicima, književne i kazališne kritike te prve vlastite pripovijetke bosanske/muslimanske tematike.

1938. Završio je veći dio pripovijedaka i satira iz muslimanskoga života.

1939–1945. U tom razdoblju intenzivno objavljuje pjesme, pripovijetke, novele i romane te književne i kazališne kritike u Zagrebu (“7 dana”, “Hrvatski narod”, “Hrvatsko kolo” itd.) i Sarajevu (“Hrvatska misao”, “Osvit”, “Novi behar”, “Hrvatska pozornica”).

Za roman *Mujića Hanka* dobio je 1941. nagradu “Cvijeta Zuzorić” (koji je 1944. u nastavcima izlazio u “Novom beharu”), a za roman *Legenda o Ali-paši* nagradu Matice hrvatske za najbolji hrvatski roman 1943. godine (Matica ga je objavila 1944). Čolakovićeva komedija *Moja žena krpi čarape* izvedena je 1943. u sarajevskom, a 1944. u banjalučkom kazalištu. U istom razdoblju nastaje zbirka pripovijedaka *Lokljani* i roman *Melun*.

U “Vijencu” 1944. objavljuje antiratnu pjesmu *Majko*. Članom je sarajevskog odbora Matice hrvatske. Potkraj rata u studenom 1944. prihvaća položaj atašea za kulturu pri Veleposlanstvu NDH u Mađarskoj.

Dana 7. studenoga 1944. u savezničkom bombardiranju Sarajeva stradali su mu roditelji, a uništen je i dobar dio njegove književne ostavštine. Potkraj rata 1945. Čolaković se iz Mađarske pješice vraća u Zagreb, gdje je uhićen. Imanje u Sarajevu odmah mu je nakon rata bilo oduzeto. Tijekom 1945. više je puta bio uhićivan i podvrgnut ispitivanjima. Poslije rata više nije mogao objavljivati vlastita književna djela, i dvadesetogodišnja suspenzija temeljnih ljudskih i građanskih prava ostat će gotovo doživotna neformalna stigma.

1946–1951. Stalno se nastanjuje u Zagrebu, gdje upoznaje i 1947. ženi se Stelom Podvinec, jednom od vodećih muzičkih pedagoginja u tadašnjoj državi. Od 1946. do 1951. radio je kao profesor matematike na Srednjoj tehničkoj školi. Anonimno kao vanjski suradnik Nakladnog zavoda Hrvatske radi lekture i korekture. Prevodi, anonimno, djela Ervina Šinka.

1952–1953. Dodijeljen mu je status ugovornog službenika, redaktora enciklopedijskih izdanja Jugoslavenskoga leksikograf-

skog zavoda, no zbog političkih pritisaka, ali i zato što nije mogao pribaviti dokumente o svojem formalnom školovanju, prisiljen je dati ostavku i otada više ne može dobiti nikakvo zaposlenje.

- 1953–1962. Od 1953. do 1958, kako bi stekao visoku stručnu spremu, ponovno završava gimnaziju, a 1962. diplomirao je povijest na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1953. dobiva sina Esada, a 1955. sina Zlatana. Uzdržava se podukom matematike i fizike.
1964. Postaje članom PEN-a, dobiva putovnicu i poslije niza odbijenica primljen je u članstvo Društva književnika Hrvatske i Društva književnih prevodilaca Hrvatske, čime konačno stječe status samostalnog književnika, zdravstveno i socijalno osiguranje.
1967. Jedan je od individualnih potpisnika *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika*.
1968. Postaje članom uredništva hrvatske književne revije "Marulić" Društva sv. Ćirila i Metoda (Društva svetog Jeronima), u kojoj objavljuje svoje književne priloge sve do svoje smrti i ulazi u prvu redakciju "Hrvatskoga književnog lista".
1969. Dobiva Zlatnu plaketu Petőfi, koju mu dodjeljuje Mađarska akademija znanosti i umjetnosti, te priznanje Pro litteris hungaricis kao najviše priznanje Društva mađarskih književnika. Prevodi sa staromađarskoga libreto Kodályeva oratorija *Psalmus Hungaricus*. Prevodi i libreto Wagnerove opere *Majstori pjevači*.
1970. Dobiva državno odličje Križ časti I. reda za zasluge u znanosti i umjetnosti Republike Austrije. U Zagrebu je objavljeno drugo izdanje romana *Legenda o Ali-paši*.
1975. Zbirka pripovijesti *Lokljani* prima financijsku potporu za objavljivanje Republičke samoupravno-interesne zajednice (RSIZ), ali nije objavljena za autorova života.
1976. 18. kolovoza preminuo je u Zagrebu i pokopan na zagrebačkom groblju Mirogoj.

B. P.